

महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा, १९९४
शैक्षणिक दर्जा व गुणवत्ता सुधारणेबाबत...
सर्व विद्यापीठ व महाविद्यालयांद्वारे
३० एप्रिल २००९ पर्यंत करावयाची कार्यवाही.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक एनजीसी २००८/ (४७/०८)/ मशि ३
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : ३१ जानेवारी, २००९

राज्यातील उच्च शिक्षणाचा दर्जा व गुणवत्ता वाढविण्यासाठी व इतर अनुषंगिक बाबींसाठी महाराष्ट्र शासनाने " महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा, १९९४ " अंमलात आणलेला आहे. ज्याचा मुख्य उद्देश खालील प्रमाणे आहे:-

To enable each university to effectively carry out with responsibility the objects of the university, to promote more equitable distribution of facilities for higher education, to provide for more efficient administration, financial control, better organization of teaching and research, to ensure proper selection and appointment of teachers and other employees, to provide for representation of students and teachers on various bodies of the university, to take measures for curbing or for eradicating undesirable non-academic influences detrimental to maintenance of discipline and standards of education or academic excellence in the universities and to provide for matters connected with or incidental thereto.

२. या कायद्यांतर्गत विद्यापीठ व त्यांच्या अधिनस्त सर्व महाविद्यालयांचे कामकाज सुरळीतपणे चालविण्यासाठी कुलगुरु, विद्यापीठातील सर्व अधिकारी / समित्यांना निरनिराळ्या प्रकारचे अधिकार प्रदान करण्यात आलेले आहेत. तसेच राज्य शासनाचे अधिकार प्रामुख्याने कलम ८ मध्ये नमूद करण्यात आलेले आहेत. या

कायद्याप्रमाणे विद्यार्थ्यांचे हित जोपासण्याची व त्यांना उत्तम नागरीक घडविण्याची सर्व जबाबदारी विद्यापीठांची आहे.

२.१.

परंतु शासनाच्या असे निदर्शनास आले आहे की, गेल्या काही कालावधीपासून विद्यापीठे व त्यांच्या अधिनस्त महाविद्यालयांकडून अनेक महत्वपूर्ण बाबींकडे पूर्णतः लक्ष देण्यात आलेले नाही. ज्यामुळे शिक्षणाचा दर्जा व गुणवत्ता खालावलेली आहे. उदाहरणार्थ :-

- (i) बहुतांश अभ्यासक्रम अद्यावत करण्यात आलेले नाहीत.
- (ii) NAAC व NBA कडून मुल्यांकन व मानांकन (Accreditation) तसेच पुर्नमानांकन करून (Reaccreditation) घेण्यात आलेले नाही.
- (iii) नियमित प्राचार्यांची व अधिव्याख्यात्यांची नियुक्ती करण्यात आलेली नाही.
- (iv) केंद्र / राज्य शासन व त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या संस्थांकडून प्राप्त झालेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र (Utilisation Certificate) सादर करण्यात आलेले नाही.

३.

विद्यापीठ व त्यांच्या अधिनस्त महाविद्यालयांचे कामकाज योग्य रीतीने होत नाही ही बाब समाधानकारक नाही. या विषयावर मा. राज्यपाल यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक १५/११/२००८ रोजी झालेल्या जे.बी.व्ही.सी. च्या बैठकीत सुध्दा चिंता व्यक्त करण्यात आली व योग्य ते पाऊल उचलण्यात यावे असा निर्णय घेण्यात आला. म्हणून शासन खालील प्रमाणे आदेश निर्गमित करित आहे.:

शासन निर्णय :-

१. राज्यातील सर्व विद्यापीठ व त्यांच्या अधिनस्त सर्व महाविद्यालयांनी खालील बाबींची पूर्तता शैक्षणिक वर्ष २००९-१० सुरु होण्यापूर्वी करावी.:

- i) सर्व अभ्यासक्रम अद्यावत करून घ्यावेत. हे करित असताना अभ्यासक्रम जगातील / देशातील एका ख्यातनाम संस्थेच्या समतुल्य असावे.
- ii) सर्व पात्र महाविद्यालयांचे मानांकन व मुल्यांकन (Accreditation) तसेच पुर्नमानांकन (Reaccreditation) अर्ज, NAAC /NBA किंवा संबंधित संस्थेकडे दाखल करावे.
- iii) रिक्त असलेली प्राचार्य व अधिव्याख्यात्यांची सर्व पदे नियमित स्वरूपात भरण्यात यावी.

iv) सर्व विद्यापीठे व महाविद्यालयांनी स्वतःचे संकेत स्थान (Web site) विकसित करुन केंद्र शासनाने आवश्यक केलेली सर्व माहिती उपलब्ध करुन द्यावी व ती नियमितपणे अद्ययावत करावी.

v) केंद्र / राज्य शासन व त्यांच्या अधिनस्त संस्थांकडून प्राप्त झालेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर करावे.

vi) नियमानुसार आवश्यक असणा-या सर्व पायभूत सुविधा महाविद्यालयाने उपलब्ध करुन द्याव्यात.

२. विद्यापीठाने वरील सर्व बाबींचा नियमित पाठपुरावा करावा व दिनांक ३० एप्रिल २००९ पूर्वी पूर्तता करुन घ्यावी. ज्या महाविद्यालयांकडून वरील बाबींची पूर्तता होणार नाही त्यांचे विरुद्ध असंलग्नीकरणाची (Deaffiliation) कार्यवाही सुरु करावी.

३. वरील बाबींची पूर्तता विहीत कालावधीत न झाल्यास विद्यापीठ कायदा, १९९४ नुसार शासन योग्य ती पुढील कार्यवाही करेल याची नोंद घ्यावी.

हे आदेश, राज्य शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक संकेतांक २००९०१३११६३००२००१ आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने.

(सदाशिव शिवदास)
सहसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रती,
संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
सर्व विभागीय सहसंचालक, महाराष्ट्र राज्य
सर्व कुलसचिव, अकृषी विद्यापीठे, महाराष्ट्र राज्य
मशि / विशि तील सर्व कार्यासने, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
निवडनस्ती मशि ३